

Saltsjö-Boo den 28 februari 2011.

Boo Miljö- och Naturvänner

Till Länsstyrelsen i Stockholms län
Juridiska enheten

Box 22067, 104 22 Stockholm

Överklagande av detaljplan för del av Tollare 1:16 m. fl. fastigheter, delplan 2, - Tollare strand – i Boo, Nacka kommun, kommunfullmäktiges beslut den 31 januari 2011.

Ärendebeteckning Dnr KFKS 2007/490 214. § 32 i fullmäktiges protokoll.

Eftersom Nacka kommun **inte under samråd och utställning beaktat de invändningar** Boo Miljö- och Naturvänner haft gentemot genomförandet av nämnda detaljplan överklagar vi Kommunfullmäktiges beslut.

Vi kräver att beslutet om antagande upphävs.

Samtliga tre naturorganisationer i Nacka, d.v.s. förutom Boo Miljö- och Naturvänner också Naturskyddsföreningen i Nacka och Nacka Miljövårdsråd har samma inställning och har under hela processen motsatt sig bebyggelse vid Tollare strand. Samtliga remissvar och yttranden från Boo Miljö- och Naturvänner, Naturskyddsföreningen i Nacka och Nacka Miljövårdsråd åberopas som underlag för denna överklagandeskrivning. *Se bilagor 1-7.*

Sammanfattningsvis handlar våra invändningar om:

Den antagna detaljplanen strider i flera avseenden mot bestämmelser i Miljöbalken och emot EG-direktiv.

Den gjorda miljökonsekvensbeskrivningen är bristfällig och uppfyller inte Miljöbalkens krav – MB 6 kap. 12 -14 §§.

Exploatering av de av skogsstyrelsen klassade nyckelbiotopområdena och områden klassade som naturvärden strider främst mot Miljöbalkens 1 kap. 1 § och mot EU:s art- och habitatdirektiv.

Hela detaljplaneområdet ingår i riksintresset kust och skärgård – MB 4 kap. 1 -2 §§ och har ett strandskydd om 300 meter på land. Miljöbalkens strandskyddsbestämmelser i 13 kap. 13-18 §§ åsidosätts.

Länsstyrelsens upphävande av strandskyddet fattades på otillräckligt underlag, vilket är ett allvarligt formellt fel. Det är fel av kommunen att hänvisa till detta upphävande.

Rekreationsbehovet för c:a 10% av Nackas befolkning har inte beaktats. Denna viktiga hälsofråga måste omprövas. Vid upphävt strandskydd förnekas allmänheten tillgång till ett attraktivt och lättillgängligt rekreationsområde. MB 1 kap. 1 §.

Framtidsansvaret för kvicksilverbankarna, som är en miljörisk är oklart och måste fastställas. MB kapitel 9 och 10.

Århuskonventionens regler när det gäller allmänhetens rätt till information har inte följts.

Historisk bakgrund.

För att förstå komplexiteten i detta detaljplaneärende vill vi ge en bakgrund till exploateringen av hela Tollareområdet.

Tollare pappersbruk läggs ner efter konkurs 1964. Fabriksbyggnaderna förfaller därefter alltmer. Förutom det exploaterade fabriksområdet bestod den av Tollare bruk ägda marken av orörd skogsmark och en del ängsmark samt ett område bebyggt med små flerfamiljshus för personal (Mellanbergsvägen).

1982 fanns planer på hård exploatering. Huvudägare är då Credentia (statliga Kreditbanken). White Arkitekter presenterar ritningar. En områdesplan för Tollare sändes ut på remiss senvåren 1983. Många remissinstanser var starkt kritiska. Bl.a. problem med kvicksilverbankar samt vikande konjunkturer gör att planerna läggs ner. Dessutom har Boo Miljö- och Naturvänner kommit med starka protester och visat på stora naturvärden, bl.a. den rödlistade fågelarten Svarthakedopping i Tollare Träsk. Redan i detta remissvar påtalas också bristen på naturinventering för hela Tollareområdet. *Se bilaga 8.*

1985 fattar Nacka kommun principbeslut om bildande av Naturvårdsområde vid Tollare Träsk – dock oklart hur långt området skulle sträcka sig.

Nacka kommuns Översiktsplan 1991 – 1992 anger Tollare som grönområde (liksom Översiktsplan 2002).

Credentia, som var ägare 1982, sålde sin mark 1988 till Siab, som 29/12 1997 sålde till NCC. Genom inköp som gjorts (bl.a. Godtemplarbyn) blir NCC ägare till större delen av Tollareområdet (förutom ett område norr om Sockenvägen, numera ägt av Järntorget AB och viss mark ägd av Nacka kommun). Det är i början av 2000-talet som storskaliga exploateringsplaner åter tar fart och som den aktuella historien börjar.

Exploateringsområdets utbredning är ungefär det samma som i planerna från 1983, men med den skillnaden att det nu är mycket mindre antal bostäder. Det är nu villor som tar den större delen av naturmarken.

I start PM för fyra detaljplaner för Tollare (*bilaga 9.*) framgår av Kommunstyrelsens beslut juni 2007 att bebyggelsen i Tollare (för dessa fyra detaljplaner) skulle omfatta 650 – 700 bostäder. Av okänd anledning har antalet bostäder därefter successivt vuxit. På NCC:s egen webbsida uppges att man planerar för 750 bostäder i Tollare.

I nuläget är exploateringen beräknad till c:a 950 bostäder – om man räknar samman de fyra detaljplanerna (1a och 1b räknas som en) samt lägger till detaljplanen för Tollareängen (Järntorget's mark). Till största delen är det orörd naturmark som tas i anspråk.

I juni 2009 beslutade kommunfullmäktige i Nacka om inrättande av Naturreservat Tollare, som kommit att utgöras av de mindre rester som blivit kvar av Tollare Grönområde sedan exploateringsönskningarna blivit tillgodosedda.

Aktuella händelser i detaljplan 1a och 1b.

Delplan 1a, Tollare Träskväg är antagen och har vunnit laga kraft. Men begäran om rättsprövning och inhibition av beslutet låg fortfarande i Högsta förvaltningsdomstolen, när detaljplaneområdet vid Tollare Träsk kalhöggs 19/1 -11 och vägbygget där är långt kommet.

Delplan 1b, Mellanbergsvägen är antagen, men har ännu inte vunnit laga kraft, när all vegetation inom exploateringsområdet tas ned 4/2 – 9/2 -11. Ett provisoriskt vägbygge har påbörjats och omkopplingar har gjorts till den kulvert som tar emot utloppsvattnet från Tollare träsk (naturreservat). NCC anser sig inte behöva marklov, men söker marklov ändå – ärendet behandlades i Miljö- och stadsbyggnadsnämnden 16/2 -11. Marklov beviljades (av en icke enig nämnd) trots det tvivelaktiga sett ur demokratisk synvinkel.

Miljökonsekvensbeskrivning.

Det är positivt att miljökonsekvensbeskrivning gjorts i denna detaljplan – vilket tyvärr inte gjorts i någon av de övriga tre hittills presenterade detaljplanerna.

Dock har inte några alternativ – förutom nollalternativ – tagits upp. Enligt Miljöbalkens 6 kap § 7 andra styckets punkt 4, ska det göras ”en redovisning av alternativa platser, om sådana är möjliga, samt alternativa utformningar tillsammans med dels en motivering varför ett visst alternativ har valts, dels en beskrivning av konsekvenserna av att verksamheten eller åtgärden inte kommer till stånd”. MB 6 kap 12 § talar också om vikten av alternativ. Eftersom denna detaljplan som främsta mål har att förvandla ett förfallet industriområde till ett bostadsområde, så är det begripligt att man inte ser det som möjligt med en alternativ plats. Dock skulle det funnits goda möjligheter att inom detaljplanen och/eller programområdet finna alternativa lösningar, som kunde ge mindre negativa konsekvenser för den värdefulla naturmiljön och gett människor större möjlighet till rimliga rekreativmöjligheter i natur. ”Naturvårdsverkets handbok med allmänna råd om miljöbedömningar av planer och program” tar upp vikten av att ta fram alternativ och framhåller att ”arbetet med alternativ

utgör således en viktig faktor för att själva syftet med miljöbedömningen ska kunna nås". Här finns också hänvisning till EG-kommissionens direktiv 2001/42.

Om inga alternativ inom planen/programmet tas fram blir möjligheten att integrera miljöaspekter och främja hållbar utveckling starkt begränsad (hänvisning till Naturvårdsverkets allmänna råd).

Anledningen till att inga alternativ – ens inom plan/programområdet tagits fram – har med all säkerhet ett mycket tydligt samband med byggherren NCC:s krav att bygga just så som man önskat redan från år 2003, då planer för Tollare först presenterades. NCC har vid samråd varit tydliga med att mycket handlar om ekonomi. Man måste bygga ett visst antal villor – av mer eller mindre lyxig karaktär – för att projektet ska ge ekonomisk bärighet. I detta ekonomiska resonemang har värdefull natur ingen betydelse. Detta tänkande har tyvärr övertagits av tjänstemän och politiker i Nacka kommun.

Inom detaljplan Tollare strand skulle ha funnits flera alternativa lösningar att resonera kring.

När det gäller den planerade serpentinvägen ner till hamnplanen har gång på gång sagts att olika andra alternativ har studerats, men alla är omöjliga. Dock har man aldrig redovisat vilka alternativ man har studerat och hur och varför dessa visat sig omöjliga. Frågan är om några studier har gjorts. Den nu aktuella vägen har funnits med från det att NCC först presenterade sina planer 2003. Om vägen ändå skulle vara den enda möjliga, så kunde diskussion skett kring om verkligen ett antal stora och luxuösa villor utmed vägen var det bästa sättet att bygga ur hållbarhetssynpunkt och hänsyn tagen till den värdefulla naturen. Ett alternativ utan dessa villor har uppenbarligen aldrig studerats, men borde kunnat spara värdefull naturmark av nyckelbiotopklass.

Ett självklart alternativ att studera i miljökonsekvensbeskrivningen skulle ha varit att utesluta villabebyggelsen åt väster utmed Tollarebergets ås, i planen kallad "Västra Höjden". Detta område är av Skogsstyrelsen klassat som nyckelbiotop och här finns rödlistade arter. Rekreativvärdet är mycket högt, då man på själva åsen/platån kan gå bekvämt ända fram mot Tollarebergets högsta punkt. Enligt den antagna planen går nu villabebyggelsen på åsen och fram till knappt 100 meter från höjdpunkten med utsikt, men där stupar berget efter några meter ner i branta raviner. När det i detaljplanen talas om att Tollareberget lämnas som natur, så ges ett falskt sken av att det fria naturområdet är stort, när det i själva verket endast är omkring hundra meter till höjdpunkten. Om ett 20-tal villor togs bort här, så skulle ytterligare ett par hundra meter av åsen vara tillgänglig för promenad i skog och ett sammanhängande skogsområde med värdefull natur bevaras.

När det gäller "Västra Höjden" så handlar inget om behov av väg för framkomlighet till någon plats. Här är det endast den ekonomiska aspekten som gör bebyggelsen nödvändig. Det är synnerligen märkligt att ett sådant motiv ska vara ett starkare skäl än både strandskydd med riksintresse kust och skärgård samt naturvärden av nyckelbiotopklass och rekreativvärden.

Inte heller har kommunen i sin MKB alls tagit upp eller relaterat till de omkringliggande detaljplanerna, som ligger under samma programbeslut. Detta strider emot MB 6 kap 12 §. Enligt stycke 1 denna paragraf skall en MKB innehålla "en sammanfattning av planens eller

programmets innehåll, dess huvudsakliga syfte och förhållande till andra relevanta planer och program". I Naturvårdsverkets *Handbok med allmänna råd om miljöbedömning av planer och program* påpekas att det "ofta kan vara avgörande att låta bedöma miljöpåverkan i ett större perspektiv." Just det vi i våra tidigare yttranden påtalat – att kommunen bara sett till den enskilda detaljplanen utan att relatera till alla planer i programområdet – uttrycker sig Naturvårdsverket så här om: "Att med hjälp av 'salamimetoden' dela upp bedömningen av miljöpåverkan i flera mindre delar, gör att man riskerar att missa betydande miljöpåverkan som lättare upptäcks om en samlad bedömning av miljöpåverkan genomförs. Det bör således undvikas." Tollare naturområde har blivit uppdelat i just ett antal "salamiskivor" där en efter en betraktats helt oavsett vad som händer och kommer att hända i övriga skivor av salamin.

De kumulativa effekter som uppstår vid användandet av "salamimetoden" har inte på något sätt beaktats i Miljökonsekvensbeskrivningen, vilket strider mot MB 6 kap 12 §. *Naturvårdsverkets handbok* påtalar att en MKB ska inkludera redovisning av bl.a. kumulativa, effekter på kort, medellång och lång sikt. Man säger här bl.a. "en vanlig typ av kumulativ effekt i plansammanhang är att genom återkommande små exploateringar minska värdet på ett tätortsnära rekreationsområde. Växthuseffekten är i sig en kumulativ effekt orsakad av bl.a. förbränning av fossila bränslen från många utsläppskällor." I MKB:n har varken tagits upp det faktum att totalexploateringen av Tollare naturområde kraftigt minskar rekreationsområdet eller att ytterligare ett par tusen bilar kommer att förorsaka kraftigt ökade utsläpp av koldioxid.

Kompensation för förlorade naturvärden har visserligen tagits upp i MKB:n. Men de föreslagna kompensationsåtgärderna med det helt orealistiska och otillräckliga förslaget om utplacering av död ved i naturreservatet är en minimal kompensation. Utplånad naturmark är utplånad. Att kompensera stora arealer avverkad gammelskog med utplacering av lite död ved – dessutom i till stor del annan typ av biotop – är närmast en förolämpning mot allmänheten och ett sätt att vilseleda politikerna. I vårt utställningsyttrande (*bil. 3*) har vid utförligare utvecklat dessa tankar.

Ett annat försök till att påvisa kompensation är att i MKB:n (sid. 18) skriva "Vid bildande av naturreservat förstärks skyddet av kvarvarande naturvärde. Naturvärdena inom dessa områden har på sikt möjlighet att utvecklas." Skyddet förstärks, men naturvärdena utvecklas inte mera med anledning av en kraftig exploatering omkring det uppsplittrade naturreservatet. Hård förslitning blir ju snarare en negativ effekt av exploateringen med ökat antal människor på mycket små ytor av natur.

Nacka kommun har efter planens antagande inte redovisat någon Sammanställning. MB 6 kap. 16 § säger: När planen eller programmet har antagits skall den beslutande myndigheten eller kommunen i en särskild sammanställning (vår understrykning) redovisa

1. hur miljöaspekterna har integrerats i planen eller programmet,
2. hur miljökonsekvensbeskrivningen och synpunkter från samråd har beaktats,
3. skälen till att planen eller programmet har antagits i stället för de alternativ som varit föremål för överväganden, och

4. de åtgärder som avses att vidtas för att uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför.

Sammanställningen och planen eller programmet skall göras tillgängliga för dem med vilka samråd skett enl. 14 och 15 §§. Dessa skall även informeras om att planen eller programmet har antagits”.

Nacka kommun har helt brutit emot ovanstående paragrafer i Miljöbalken. Arbetet med en sammanställning bör enligt Naturvårdsverkets handbok ske under processens gång, först lämpligen i form av ett utkast, som sedan färdigställs, när antagandebeslut sker.

Biologisk mångfald och Nyckelbiotoper.

I våra tidigare utlåtanden har vi skrivit ingående om områdets stora naturvärden, den biologiska mångfalden och av Skogsstyrelsen klassade nyckelbiotoper. Vi hänvisar till dessa mer ingående skrivningar, men upprepar i korthet, förtydligar och utvecklar innehållet i dessa.

Miljöbalkens portalparagraf, 1 kap. 1 § talar tydligt om vad som gäller ”*Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.*” Tyvärr tycker vi oss se att denna insikt i stor utsträckning saknas hos såväl tjänstemän som politiker i Nacka kommun som hos byggherren NCC. Av besluten att döma verkar de flesta tro att det går att både äta upp kakan och ha den kvar. Såväl kommunen som NCC talar om den ljuvliga, stora och storslagna naturen. Det är vad Tollarenaturen är idag – eller fram till januari-februari 2011 då kalavverkning skedde i två tidigare detaljplaneområden.

Efter ev. genomförd exploatering av hela Tollareprogrammet finns kvar endast små öar av natur och ett par lite större svårtillgängliga berg med största delen raviner och allför branta klippor att nå för människor. Större delen av den mest värdefulla naturen (nyckelbiotopklassad/regionalt värdefull) ligger inom exploateringsområde för Tollare strand. (Delar av nyckelbiotopen ligger inom nästa planerade detaljplan, delplan 3 Tollarehöjden.)

Det är hyckleri och mot bättre vetande att i Planbeskrivning (Antagandehandling) första sidan skriva: ”*Bebyggelsen ska vara anpassad till omgivande naturmark på sådant sätt att den biologiska mångfalden störs så lite som möjligt.*” På nästa sida under rubrik *Behovsbedömning* omnämns att MKB har gjorts. Men det finns ingen problematisering eller diskussion kring de stora negativa konsekvenser som exploateringen får för den biologiska mångfalden. Inte heller någon annanstans i detta dokument tas in den förödande negativa påverkan på den biologiska mångfalden som exploateringen innebär.

Miljökonsekvensbeskrivningen visar att ett stort antal rödlistade arter och signalarter blir utplånade från Tollareområdet. Genomgående utgår man ifrån att exploateringen ska ske – och bemödar sig inte om att resonera eller reflektera kring hur rimligt det är att ”köra vidare” med en planering som får så förödande följder. Planbeskrivningens glättade utformning är ett effektivt sätt att föra jäktade politiker bakom ljuset. Det krävs mycket tid för att sätta sig in i

de verkliga förhållandena – och många av Nackas politiker har aldrig någonsin satt sin fot på Tollareberget och Lännerstaberget. Det är då lätt att se bort ifrån de obehagliga sanningarna i miljökonsekvensbeskrivningen. I Miljöbalkens 6 kap 11 § uttalas bl.a. att ”syftet med en miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planen eller programmet, så att en hållbar utveckling främjas.” I samma kapitel 12 § andra stycket punkt 8. sägs att en MKB ska innehålla ”en sammanfattande redogörelse för hur bedömningen gjorts, vilka skäl som ligger bakom gjorda val av olika alternativ och eventuella problem i samband med att uppgifterna sammanställdes.” Detta har inte gjorts i MKB:n och inte heller i Planbeskrivningen – båda dokumenten underskrivna av samma tjänstemän.

Kommunen har helt nonchalerat Länsstyrelsens samrådssvar från 19/3 -10, där man påtalat att de ytterligare naturinventeringar som gjorts visar på områdets stora naturvärden. ”Resultatet är en överraskande lång lista av fynd av rödlistade arter. Bland annat har Skogsstyrelsen registrerat tre nyckelbiotoper som helt eller delvis berörs av planområdet. En av dessa (beteckning ”1015h, löpnr 45”) kommer till stor del att exploateras. Denna nyckelbiotop utgörs av barrnaturskog med värdefull kryptogamflora och lägre fauna.” Därefter säger Länsstyrelsen: ”En sammanfattning av de nu inventerade naturvärdena bör återfinnas i planbeskrivningen (vår understrykning). Att ett revir för den rödlistade (VU, sårbar) tretåiga hackspetten försvinner – vilket anges i MKB:n – bör absolut nämnas. Vi hade väntat oss att återfinna ovan nämnda senast i antagandehandlingens Planbeskrivning, men som nämnts har här natur och biologisk mångfald bagatelliserats.

MB 1 kap 1 § uttalar också tydligt att MB ska tillämpas så att värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och att den biologiska mångfalden bevaras.

I Tollareområdet kommer naturtypen ”västlig taiga” att till stora delar försvinna. Biotoper för granskog blir mycket sällsynta och olika arter som är beroende av gran har liten chans att överleva. Västlig taiga innebär barrnaturskog. Det är just i barrnaturskogen som den rikliga mängden av rödlistade arter och signalarter har upptäckts i Tollare. Västlig taiga är en naturtyp som ingår i EU:s art- och habitatdirektiv. Syftet med direktivet är att uppnå en gynnsam skyddsnivå för vissa naturtyper. Genom att utplåna de mest värdefulla delarna av denna typ av skog bryter Nacka kommun mot nämnda EU-direktiv.

Grön sköldmossa, en av de arter som kommer att försvinna vid exploatering, är skyddad i Artskyddsförordningen 8 §. Dispens måste sökas om denna art av mossa ska störas på sin växtplats. Av detaljplanehandlingar framgår inte att någon dispens har sökts.

Fågellivet i område Tollare strand är rikligt och hör också till den biologiska mångfalden. Förutom väldigt många småfågelarter finns här arter som är rödlistade – tretåig hackspett och mindre hackspett. Båda dessa hackspettar är beroende av stora omgivande barrskogar för sina födosök och sin överlevnad. Kalavverkingen vid Tollare träsk har redan förorsakat förlust av revir för dessa hackspettar. Rödlistad är även drillsnäppan, som häckar på stranden vid Tollare eller på Mårtens holme. Inom området häckar även kattuggla och spillkråka. Dessa båda arter är upptagna i Bernkonventionen. Spillkråkan är dessutom upptagen i EU:s fågeldirektiv och omfattas av Sveriges åtagande för det europeiska nätverket Natura 2000. Även dessa tre

senare arter får svårt att klara sig, de två förstnämnda genom skogsavverkningarna och drillsnäppan genom störningar i strandområdena.

Kulverterad bäck. Genom exploateringsområdets östra del, inom nyckelbiotop, rinner en bäck, som med sin omgivning är mycket värdefull i naturmiljön. Detta har särskilt påpekats av Länsstyrelsen i Samrådsyttrande som anser att bäcken om möjligt bör tas till vara och bevaras. Länsstyrelsen påpekar också att ”om kulvertering blir nödvändig (vilket uttalats i planen), utgör den anmälningspliktig vattenverksamhet enligt 11 kap. i MB.” Kommunen svarar inte på detta i sina kommentarer. Inte heller av senare planhandlingar finns spår av vare sig bedömning, ändring eller hur man tänker som angående dispens. Bäckens är inte medtagen i MKB:n.

Strandskydd.

Miljöbalken 7 kap. 13 § uttalar: ”Strandskydd råder vid havet och vid insjöar och vattendrag. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet.”

Inom hela detaljplaneområdet Tollare strand råder utökat strandskydd om 300 meter.

För upphävande av strandskydd krävs enligt MB 7 kap. 15 § särskilda skäl. Vi kan inte finna att Nacka kommun anfört omständigheter som skulle utgöra särskilda skäl – i vägningen emot de värdefulla natur- och rekreationsområden som försvinner vid en exploatering.

Området utgör **riksintresse för kust och skärgård** och har därför extra starkt lagskydd. Vi anser att upphävande av strandskyddet och tillåtelse för exploatering strider mot Miljöbalken. I MB 4 kap. 1 § andra stycket 2. sägs att ingrepp i miljön får endast ske om ”det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturintressen.”

I MB 4 kap. 2 § sägs: ”skall .... och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön.

När Länsstyrelsen 16/6 -08 fattade beslut om upphävande av strandskydd hade Nacka kommun inte gett korrekt och tillräcklig information om naturvärdena i området. Detta påpekade Länsstyrelsen i sitt Samrådsyttrande 19/3 -10: ”Länsstyrelsen kan konstatera att upphävandebeslutet är fattat på bristfälligt underlag vad beträffar naturvärdena, och att ytterligare naturinventeringar senare har utförts.” Fortsatt citat från Länsstyrelsen har tagits in under rubriken biologisk mångfald ovan. Nacka kommun har i sin ansökan 18/9 -07 bagatelliserat naturvärdena. Man hänvisar till en utredning gjord av Ekologigruppen daterad 2/10 -06 – ”Belysning av påverkan på strandskyddet.” Kommunen skriver i sin begäran om upphävande: ”Ekologigruppens utredning omfattar en beskrivning av Tollares nuvarande och kommande värden efter en utbyggnad avseende rekreation, biologisk mångfald och ekologiska funktioner.” Denna utredning påvisade inte alls särskilt höga natur- eller rekreationsvärden, vilket däremot naturvärdesutredningen och rekreationsvärdesutredningen utförda av biolog Thomas Fast, Pro Natura resp. landskapsarkitekt Patrik Tronde, Sven A-Hermelin AB, vintern 2007 – 2008 gjorde. Nacka kommun valde att inte överlämna detta

material till Länsstyrelsen, när det var klar i april 2008. Dessa utredningar var beställda av Nacka kommun i samband med planerat inrättande av Naturresevat.

Till kommunens begäran om upphävande fanns också bilagt en rapport ”Stadsstrukturanalys”, SpaceScape oktober 2006, ett dokument som handlar om tillgänglighet.

I sammanfattning och motivering till sin begäran om upphävande säger kommunen:

”Bebyggelsen är väl anpassad till värdefull natur på sådant sätt att den biologiska mångfalden påverkas så lite som möjligt. Vägar byggnader och ledningar terränganpassas med minsta möjliga ingrepp. Från rekreationssynpunkt innebär förslaget en ökad tillgänglighet till såväl natur- som strandområden.” Hur kan kommunen skriva att bebyggelsen *”är anpassad till värdefull natur så att den biologiska mångfalden påverkas så lite som möjligt”*, när bebyggelseplanen redan var fastlagd 2005 – när programbeslutet framfördes? Då hade ingen naturinventering alls skett – trots att Boo Miljö- och Naturvänner krävt inventering utförd av biolog redan 1983. Kommunen skriver också: *”Sammanfattningsvis bedöms planförslagets genomförande ge så stora fördelar från rekreations- natur- och sanitär synpunkt att ett upphävande av strandskydd är väl motiverat.... ”*

Detta senare är ren och skär lögn – och kan inte ses på annat sätt än till varje pris motivera Länsstyrelsen till att upphäva strandskyddet.

Om man skrivit att planförslaget gav stora fördelar ur sanitär synpunkt (med tanke på planerad sanering av bruksområdet) hade det överensstämt med sanningen.

Upphävandet av strandskyddet i bruksområdets kajområde och det redan av industriverksamheten förstörda området har vi aldrig motsatt oss.

Vi kräver att frågan om strandskydd omprövas av länsstyrelsen.

Dagvatten m.m.

Frågan om dagvatten, spillvattenpump och vattenkvalitet i Lännerstasundet har vi mer ingående tagit upp i våra två tidigare utlåtanden, vid Samråd och Utställning. Vid vidhåller de invändningar vi här gjort. Särskilt ifrågasätter vi dagvatteninfiltration ner i slänten i skogen (Naturresevatet). Genom stor skogsavverkning på bergsplatån riskeras biotopförändringar. Dagvattenfrågan skulle ha ingått i Miljökonsekvensbeskrivningen och inte hänförs till Miljöredovisningen – en uppfattning även Länsstyrelsen hade.

Kvicksilverbänkarna och annan förorening inom bruksområdet.

Fiberbankarna med sitt innehåll av kvicksilver är en miljörisk. Vid det gamla pappersbruket bedrevs en verksamhet, som skulle visa sig vara miljöfarlig och i dagens läge faller under Miljöbalkens 9 och 10 kap. NCC som nuvarande ägare är enligt MB 10 kap. 3 § ansvarig för att bekosta avhjälpandet av föroreningsskadan. NCC kände vid köpet till att föroreningen fanns. I MB 10 kap. 9-10 §§ talas *om kostnadsansvar när åtgärder medför värdeökning eller annan nytta.*

NCC har vidtagit åtgärder genom en övertäckning av området med fiberduk. Genom den miljödom som föregick detta – och var nödvändig för denna vattenverksamhet – har

fiberbankarna blivit en ”icke-fråga”. Kommunen hänvisar ständigt till denna miljödom. Övertäckningen ger dock ingen framtidslösning. Fiberbankarna med sitt kvicksilver ligger kvar gömda under duken. Vad som kan hända i framtiden är mycket ovisst. NCC:s ansvar sträckte sig 10 år framåt i tiden och 5 av dessa år har redan passerat.

Länsstyrelsen har framhållit i sitt Samrådsyttrande ”*Det är angeläget att eventuella effekter i miljön kontrolleras och följs upp under lång tid.*” Vidare säger man ”*Planhandlingarna bör kompletteras med information om på vilket sätt ovanstående punkter har beaktats och kommer att beaktas.*” Planhandlingarna är inte kompletterade med någon information härom.

Genom det kostnadsansvar som ovedersägligen åligger NCC blir det helt fel när Nacka kommun (liksom NCC) åberopar ekonomiska skäl för att tillåta denna gigantiska exploatering av hela Tollare naturområde – och med hänvisning till saneringsbehovet. Bl.a. sägs i kommentar (sid. 10) i till Utlåtande i antagandehandlingen. ”*En förutsättning för att få bort dessa föroreningar är att den nya bebyggelsen kan finansiera saneringen.*”

NCC är som enskilt företag givetvis intresserad av högsta möjliga vinstmaximering. Men ingenstans har visats på hur stor värdeökningen blir för NCC. Det resonemang som förs är att NCC inte kan ha något ansvar för de miljöföroreningar som finns (diskussion om detta fördes också i Kommunfullmäktige i samband antagandebeslutet).

Nacka kommun har helt förbiset det fastighetsägaransvar som finns påtalat i MB 10 kap. Enligt MB 10 kap. 8 § är preskriptionslagen inte tillämplig på ansvar enligt §§ 2-7 samma kapitel. **Kommunen underlåter att ta ställning till ett framtidsansvar** för den allvarliga miljöförorening som kvicksilvret i fibersedimenten utgör.

Rekreation och hälsa.

Vi har i tidigare skrivningar (*bil.2 och 3*) ingående framfört synpunkter om vikten av rekreativsmöjligheter. Miljöbalken tar upp vikten av det rörliga friluftslivets intressen, bl.a. i 4 kap. 2 §, 7 kap. 13 §. I Miljöbalkens portalparagraf, 1 kap 1§ hänvisas till att nuvarande och kommande generationer ska tillförsäkras en hälsosam och god livsmiljö.

Alltmer forskning visar att rekreation i natur är starkt hälsobringande och läkande. Något vi också påtalat i tidigare skrivningar.

Det är synnerligen märkligt att man i Miljökonsekvensbeskrivningen 2009 har låtit Ekologigruppen göra en särskild utredning – MKB för Tollare etapp 2 – underlag friluftsliv och rekreation. Men man har inte använt sig av den rekreativsvärdesutredning som Patrik Tronde, Sven A. Hermelin AB, gjorde 2008 i samband med naturreservatsutredningen. Denna senare utredning såg då hela Tollareområdet i sitt sammanhang. Den senare utredningen fokuserar enbart på denna enskilda detaljplan för Tollare strand.

De båda utredningarna skiljer sig åt väsentligt. Patrik Tronde har sett helheten och sambanden, visat på sammanhängande stråk med naturkvalitet, kärnområden för naturupplevelser och värdekärnor. Han har också tagit upp forskning kring natur och hälsa. Han skriver bl.a. ”*det är bevisat att den i egentlig mening rekreativa effekten av friluftsliv (bl.a. medicinskt) är knuten till naturmiljö.*” ”*Det högsta värdet ur rekreationssynpunkt är*

alltså vad vi kan beskriva som *sammanhängande ostörd naturupplevelse*. I sammanfattningen finns en samlad bild av värdekärnor för naturvärden och rekreation och där konstateras: ”Sammanfattningsvis kan det konstateras att betydande delar av värdekärnorna, även de som berör båda värdena, kommer i konflikt med förslag till bebyggelse. Detta bör fortsättningsvis beaktas i bl.a. prövningen av upphävande av strandskydd.” Tyvärr kom aldrig denna utredning till Länsstyrelsens kännedom före beslutet om upphävande av strandskydd i juni 2008.

Ekologigruppens utredning har en helt annan inriktning. Strandskyddet är redan upphävt och man utgår från den lagda bebyggelseplanen. Det verkar som om utredarna inte är särskilt bekanta med kommundelen Boo då man använder felaktiva namnbeteckningar (Ekenäs, Velamsnäset) och anger orealistiskt kort avstånd till naturområden norr om Värmdövägen. Som positivt kan ses uttalandet: ”Tollareområdet i sin helhet har ett stort värde som strövområde för de närboende i Ekenäs (måste avse Eknäs) Lännersta och inte minst för Tollare folkhögskola. Värmdöleden delar Boo i två delar och Tollare är idag det största grönområdet söder om vägen. Övriga grönytor i södra Boo är små och uppsplittrade.” Man konstaterar helt riktigt att stora delar av naturområdet är svårtillgängligt på grund av höjdskillnader, men tydliggör inte att just de områden som inte planeras för exploatering (området för Naturreservat) är extra svårtillgängliga. Man talar om den förbättrade tillgängligheten till strandområdet, när ”Hamnen med sina aktiviteter har potential att utvecklas till en stark målpunkt med bl.a. flera båtplatser och utökad båtservice”. Dock är det lite svårt att förstå tanken i att ”Strandpromenaden blir en viktig del för att stärka allmänhetens tillgänglighet till området.” Men man frågar sig tillgänglighet till vad? Hamnområdet är ju tänkt som ett kommersiellt centrum. En vidlyftig tanke, som nog mest vittnar om utredarens okunskap om den verkliga topografin kring stränderna i Boo, är en GC-väg som förbinder Tollare med Skarpnäs och Velamsnäset (måste avse Velamsund). Dock sägs senare helt realistiskt och sanningsenligt att ”De rekreativa värdena i planområdet kommer att byta karaktär från att främst ha varit kopplade till naturupplevelser till att bli mer kopplade till aktiviteter och social samvaro. Den allmänt tillgängliga ytan av naturmark kommer att minska. I och med bebyggelsen i planområdets sydöstra del kommer upplevelsevärden som skogskänsla försvagas eller försvinna helt vilket leder till negativa konsekvenser på lokal nivå.” Senare konstateras också att ”de närboende i Ekenäs, Lännersta och Tollare folkhögskola får en minskad tillgång till större sammanhängande skogskänsla. Angående konsekvenser konstateras helt riktigt att ”Planförslaget bedöms strida emot strandskyddslagens intentioner för friluftsliv (vår understrykning) eftersom skogspartier som omfattas av strandskyddet bebyggs.” Ett viktigt konstaterande kommer senare ”De möjligheter till friluftsliv som finns i området kommer därmed att ersättas med mer urbant knutna rekreativsmöjligheter (vår understrykning).

Uttrycket ”urbant knutna rekreativsmöjligheter” är intressant så tillvida att det står helt i motsats till vad som i forskning (och vad som tagits upp av Patrik Tronde) anser vara det väsentliga i rekreation, nämligen rekreation i ostörd natur.

Sitta på en kaj och dricka kaffelatte från ett strandcafé är en mycket, mycket annorlunda rekreation är en promenad i ett lugnt naturområde. Daglig möjlighet till en stunds rekreation i

ostörd natur kommer att förvägras c:a 10.000 av kommunens invånare. Vem kommer att betala notan för de hälsorisker detta innebär?

I flera andra sammanhang än Ekologigruppens utredning (MKB:n, Planbeskrivning, SpaceScapes utredning 2006) har talats mycket om den ökade tillgängligheten i och med att Tollareområdet exploateras. Det är helt riktigt att tillgängligheten också ökar till Tollarebergets höjd, när man kan åka bil ända fram till hundra meter därifrån. Men ligger det då något positivt i ökad tillgänglighet?

I utlåtande (antagningshandling) med kommentarer till synpunkter efter utställning framhålls hur allmänhetens tillgänglighet kommer att öka. Förutom att hänvisa till att strandområdet vid bruket blir tillgängligt, så talar man i mycket positiva ordalag om allmäntillgängligheten. Bl.a. skrivs (sid 10): ”Genom bildandet av Tollare naturreservat kommer gångstråk genom reservatet kopplas till allmänna gångvägar inom bebyggelseområdena i Tollare. Gångbro till Mårtens holme strandpromenaden kommer att utgöra attraktiva delar av Lugna promenaden i Södra Boo. Utökade badmöjligheter, småbåtshamn, anöringsbrygga för skärgårdstrafiken med möjlighet till båtpendling etc. kommer att öka attraktiviteten. Sammantaget bedöms tillgängligheten till rekreation och friluftsområden samt intressanta naturmiljöer öka betydligt.” (vår understrykning) Detta skrivs som kommentar till och svar på naturorganisationernas kritik gentemot förlorade naturvärden.

Ovanstående kan vara skrivet bara i avsikt att blända politikerna och framhäva hur otroligt mycket värdefull även naturen och rekreativmöjligheterna i natur blir – trots att mycket lite kommer att finnas kvar av naturen.

Återvinningsstation.

Utlåtandet med kommentarer till inkomna synpunkter (efter utställning) skiljer sig från Planbeskrivningen (i de handlingar som legat till grund för antagandebeslutet).

I utlåtandet kommenteras Tekniska nämndens synpunkter med: ”Plats för återvinningsstation planeras inte inom planområdet. En återvinningsstation är planlagd men ej uppförd inom angränsande område vid korsningen Sockenvägen – Gammeluddsvägen. Därutöver finns en befintlig återvinningsstation utmed Sockenvägen i Eknäs norr om Tollareområdet”.

Intressant i sammanhanget är att om man studerar detaljplanekartan för den 20/6 2001 laga kraft vunna detaljplan Lännersta 1A, (bil.10) kan man konstatera att i den omnämnda korsningen finns på kartan angivet en Parkeringsplats samt ett litet område för en Kiosk. Om man går till planbeskrivningen i nämnda detaljplan kan man läsa: ”I områdets norra del i anslutning till Sockenvägen reserveras mark för en Kiosk samt en mindre bilparkering, s.k. infartsparkering för bussresenärer.” Senare nämns också om möjligheten till hämtplats för avfall med producentansvar i anslutning till parkeringen. Det handlar således om en mindre infartsparkering för boende i SV Lännersta. Att denna skulle rymma en Återvinningsstation för att ta hand om hela Tollareområdets sorterade avfall är en helt absurd idé. Dessutom skulle en sådan situation generera en mängd miljöfarliga avgaser från de bilar som skulle köra ett par kilometer fram och tillbaka till Tollare. Kommande boende i Tollareområdet har inte sin utfartsväg mot övriga Nacka och Stockholm över Lännersta, utan Sockenvägen norrut.

Planbeskrivningen i antagandehandlingen har en annan skrivning än utlåtandet. Här (sid. 11) sägs: ”Fastighetsnära källsortering av avfall ska i möjligaste mån anläggas. Plats för hantering av visst avfall med producentansvar bör finnas inom planområdet.”

Diskrepansen mellan dessa två dokument i antagandehandlingarna för Tollare strand visar på stort slarv. Det är svårt att veta vad som gäller. Antagligen har Planbeskrivningen högre rang än kommentaren i Utlåtandet, varför det sannolikt är detta som är tänkt ska gälla.

Även om så är fallet har vi invändningar emot att kommunen inte försäkras sig om mark finns avsatt i detaljplanen för Tollare strand för omhändertagande av avfall. När man använder ord som ”i möjligaste mån” och ”bör”, kan nog detta vara något som byggherren inte känner sig tvingad att leva upp till. Det är synnerligen märkligt att det i ett så stort område som Tollare strand (500 bostäder) inte finns tydligare uttalanden att avfallsfrågan i alla delar måste vara säkrad redan i en antagen detaljplan. NCC och kommunen talar mycket om miljö och om energivänliga hus. Men en så viktig fråga som avfallshanteringen och möjligheten till källsortering reduceras till ungefär ”kanske, om det är möjligt”. Ett sådant förfarande strider emot de allmänna miljömål som finns.

Brister i planhandlingarna.

I planhandlingarna finns ett par allvarliga brister. Det ena gäller Återvinningsstation eller inte. Detta har vi skrivit mera utförligt om ovan på sid. 13.

Den andra bristen är att fortfarande i såväl detaljplanekarta som i illustrationsplan saknas gränsmarkering för det inrättade Naturresevat Tollare. Detta har i tidigare utlåtanden efterfrågats av såväl oss som av Länsstyrelsen.

Formella fel i samrådsförfarandet och bristande demokrati.

I handlingar utsända i samband med utställning finns bifogat ett dokument med mötesanteckningar från Samrådsmöte den 14 december 2009, gällande detaljplan Tollare strand. Här finns skrivet: ”Frågan om varför vissa föreningar inte kallas till samrådsmöten kom upp. Sakägare i denna detaljplan är boende i angränsning till planområdet, deras intresseförening samt naturskyddsföreningen. Detta planförslag ger upphov till mycket byggtrafik som påverkar även boende som inte gränsar till planområdet. Övriga föreningar är remissinstanser. Samrådsmöten är främst till för sakägare och föreningar som representerar sakägare. Detta är Nacka kommuns princip.” Naturskyddsföreningen aldrig fick någon kallelse till detta samrådsmöte – utan hörde till de naturorganisationer som kom till mötet som objudna gäster och genom omvägar fått höra att det skulle vara ett samrådsmöte.

Det förvånar oss storligen att Nacka kommun har som princip att till samrådsmöten enbart kalla sakägare. Vi vet att det är en princip som omhuldas av för Tollare projektansvarig planarkitekt. Principen strider mot det samrådsförfarande som Miljöbalken talar om – och särskilt när det gäller planer med betydande miljöpåverkan, MB 6 kap. Vi frågar oss också när detta förfarande blev en fastlagd princip inom Nacka kommun. Enligt en mailväxling med dels Planenheten och dels Miljö- och stadsbyggnadsnämndens ordförande 7 – 21 december 2009 (bil. 11) hade MSN inte alls fattat något beslut om att kallelse inte skulle ske.

Mailväxlingen handlade just om varför kommunen slutat att informera naturorganisationer om

tider för Samrådsmöten. Tidigare har tiden för Samrådsmöte funnits med vid utsändande av remisshandlingar.

Vi ser det som en flagrant självsvåldighet av planenheten att handskas på detta sätt med Samrådsfrågorna – nämligen att undvika att naturorganisationer och allmänhet får möjlighet till även en muntlig presentation och att ställa frågor. Detta förfarande har inte förhindrats av ansvarig nämnd.

Vi anser att Nacka kommun i detta sitt handlande är djupt odemokratisk gentemot allmänheten och därmed också bryter mot Århuskonventionen.

Boo Miljö- och Naturvänner kräver att detaljplan Tollare strand upphävs.

För Boo Miljö- och Naturvänner

Margaretha Josefson
Styrelseledamot

Kerstin Lundén
Ordförande

Bilagor:

1. Yttrande planprogram Boo Miljö- och Naturvänner
2. Samrådsyttrande Boo Miljö- och Naturvänner
3. Utställningsyttrande Boo Miljö- och Naturvänner
4. Samrådsyttrande Naturskyddsföreningen i Nacka
5. Utställningsyttrande Naturskyddsföreningen i Nacka
6. Samrådsyttrande Nacka Miljövårdsråd
7. Utställningsyttrande Nacka Miljövårdsråd
8. Remissvar från Boo Miljö- och Naturvänner 1983
9. Start-PM för fyra detaljplaner
10. Detaljplan Sv. Lännersta 1A
11. Mailväxling med MSN och Planenheten
12. Broschyr från Boo Miljö- och Naturvänner
13. Antal medlemmar Boo Miljö- och Naturvänner, enl. räkenskaper 2009.